

ประสบการณ์ด้านพัฒนาชุมชน

พระวิทยา ถาวโร*

กระผมได้จากถิ่นฐานตัวเอง จากที่ราบต่ำ เพื่อขึ้นไปพัฒนาชุมชน(ที่ราบสูง) ชาวไทยภูเขา(มูเซอแดง) กระผมมีความรู้สึกเป็นเกียรติอย่างยิ่งและยินดีกับภารกิจในครั้งนี้ ถือได้ว่าเป็นประสบการณ์ครั้งแรกในชีวิตของตัวกระผม ที่ได้ขึ้นไปสัมผัสกลิ่นอายความหนาวเย็นในพื้นที่ราบสูง หนึ่งในพื้นที่ที่ได้ขึ้นไปพัฒนาชุมชน คือบ้านป่าหนา หมู่ที่ ๖ ตำบลแม่ทะลบ อำเภอไชยปราการ จังหวัดเชียงใหม่ เมื่อเสร็จจากการปฐมนิเทศที่จังหวัดเชียงใหม่ รถยนต์ของกองกำลังแม่ทัพภาคที่ ๓ มารับ เพื่อที่จะนำไปสู่ชุมชนเขตชายแดน หัวใจของลูกผู้ชายคนหนึ่ง รู้สึกตื่นเต้น และสับสนในตัวเอง ว่าสิ่งที่เราจะไปเห็นหรือสัมผัสนั้น เป็นอย่างไร และยังไม่รู้ว่าชะตากรรมจะเป็นอย่างไร จะว่ายน้ำข้ามฝั่งได้หรือไม่ พยายามบอกกับตัวเองว่าสู้ ๆ ดังคำพูดที่ว่า “เมื่อเผชิญกับงานหนักคิดเสมอว่าเป็นไปไม่ได้ที่จะพบกับความล้มเหลว และคิดอยู่เสมอว่าระยะทางนับพันกิโล แน่นนอนมันไม่ราบรื่นตลอดทางเหมือนกับเหรียญที่มีทั้งด้านความสำเร็จและด้านความล้มเหลว” ในที่สุดก็นึกถึงคำพูดขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่ท่านได้ตรัสไว้กับลูก ๆทั้งหลายก่อนที่จะเสด็จดับขันธปรินิพพานว่า “อุปมาเทน สมุปาเทถ” จงยังกิจของตนให้ถึงพร้อมด้วยความไม่ประมาท ก็คือจงมีสติตลอดเวลา

* พระวิทยา ถาวโร วิทยาเขตอุบลราชธานี ห้องเรียนวัดสระกำแพง นครธรรมชั้นเอก พ.ธ.บ. รุ่นที่ ๕๒

เมื่อตัวกระผมเองได้เข้าไปสัมผัสกับกลิ่นอายของชาวเขา(เข้าพื้นที่) ก็ยิ่งตื่นเต้นมาก เพราะหลังจากคณะที่มงานจากไป ก็อยู่แบบหัวเดียวกระเทียมลีบ เป็นพื้นที่ใหม่ที่เข้าไปพัฒนา ค่าคืนแรกเป็นอันว่านอนไม่หลับกับเหตุการณ์ต่าง ๆ ทำสมาธิจนเข้าคิดไปคิดมา หนักกลับดีหรือเปล่า คิดต่อไปว่า ใส่เกียร์มาแล้วต้องไปถอยเกียร์กลับอายเสด็จพ่อกับท่านผู้ชม สิ่งที่ทำให้กำลังใจคือมด มดจะช่วยกันทำงานอย่างสามัคคีกันทุก ๆ ตัว ก็คิดในใจว่า ถึงจะซำก็ขอได้พำรำเล่มงาม จึงเดินหน้าเข้าพบกับผู้นำชุมชน (พ่อหลวง) บอกท่านว่าตัวข้าพเจ้ามาดี มีความบริสุทธิ์ใจ เพื่อเข้ามาพัฒนาชุมชน(ชาวเขา) ให้มีสภาพจิตใจและร่างกายที่ดี ตลอดจนนำความสุขความเจริญมาให้บอกผู้นำท่านอย่างนั้น ผู้นำตอบทันทีว่า ดีแล้วพระคุณท่าน ผู้นำเห็นดีเห็นชอบด้วยมีอะไรก็พูดกันตรงไปตรงมา(ไม่มีมารยา) เหมือนสมัยครั้งพุทธกาล ที่เสด็จพ่อปราบชฎิลสามพี่น้อง เริ่มจากผู้เป็นพี่ไปหาน้องนั้นก็หมายความว่า เริ่มดีจากหัวหน้าก่อนแต่ก็ต้องใช้ระยะเวลาบวกด้วยองค์ประกอบหลาย ๆ อย่าง เหมือนบ้านหนึ่งหลังกว่าจะมาเป็นบ้านได้ต้องมีเสา คาน ไม้แป้น หลังคา หิน ทราาย ดิน ฯลฯ ถึงจะได้เป็นบ้านสวย ๆ ฉันทใด ก็เหมือนกัน การที่จะพัฒนาอะไร ๆ ให้สำเร็จนั้น ทุก ๆ หน่วยงาน ไม่ว่าจะป็นในภาครัฐบาล เอกชน องค์กร สมาคม ฯลฯ ต้องร่วมมือกันอย่าให้เป็นภาระของคนหนึ่งคนใด เหมือนมดงานที่ช่วยกันจนพบกับความสำเร็จที่สำคัญไปกว่านั้นก็คือ ตัวของพระองค์ต้องทำเป็นแบบอย่างที่ดี ดังคำพูดที่ว่า “อยู่ให้เค้าเห็น เย็นให้เค้าสัมผัส” ที่ว่าทำเป็นตัวอย่างคือ พูดด้วยแล้วก็ทำเป็นคือ ปากพูดมือทำ ทำในสิ่งที่ดีและเป็นประโยชน์ทั้งต่อตนเอง ส่วนรวม และสังคม แม้บางครั้งต้องลงทุนเงินเนื้อตัวเอง ก็ต้องยอมเพื่อความผาสุกในชุมชน หมายถึงทุนของร่างกายที่ดี ทุนของสติปัญญาที่ดี และปัจจัยต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความผาสุกแก่หมู่คณะ แน่นนอนเหมือนกับคำที่ได้พูดไว้แล้วข้างต้น ระยะเวลาที่นับพันกิโล ไม่ได้ราบรื่นเสมอไป ต้องมีอุปสรรคขวากหนาม เมื่อเหนื่อยก็หยุดพักเสียก่อน ที่สำคัญ

อย่าไปท้อแท้ เหมือนจะขึ้นบันไดต้องขึ้นไปทีละขั้น ถึงจะดูดีและสวยงาม จะได้ไม่ตกลงมาเจ็บตัวเอง และสิ่งที่ขาดไม่ได้ในหลักของการทำงานพัฒนาชุมชนนั้นคือ ต้องมีหลักธรรมสำคัญ คือ อิทธิบาท ๔ (๑) ฉันทะ (๒) วิริยะ (๓) จิตตะ (๔) วิมังสา (เต็มใจ, แข็งใจ, ตั้งใจ และเข้าใจ) เอามาใช้เพื่อพัฒนาชุมชน ดังภาษิตที่ว่า

ก่อนจะทำได้ใจต้องคิด	ถูกหรือผิดทำอย่างนี้ดีหรือไม่
ถ้าเห็นว่าไม่มีโทษภัย	อย่าทำไปส่ง ส่ง คงไม่งาม
เมื่อคิดแล้วไตร่ตรองจนได้ที่	ว่าทำได้ดีไม่มีห้าม
ขอเพียงแต่พินิจอย่าวู่วาม	คงเสร็จตามความหวังตั้งใจตน

ตัวกระผมเองก็เป็นอีกผู้หนึ่ง ที่สะท้อนให้เห็นมุมมองแก่เพื่อนพระนิสิตรุ่นที่ ๕๒ (สหธรรมิก) ได้เห็นภาษาเขียนที่แสดงออกจากความรู้สึกฝากไว้ที่ปลายปากกาของนักสู้ที่ราบสูง

กิจกรรมที่ได้พัฒนาแล้วในรอบ ๑ ปี

๑. สร้างอาคาร (ใหม่)
๒. สร้างห้องน้ำ (ใหม่)
๓. สร้างศาลาอเนกประสงค์ (ใหม่)
๔. จัดกิจกรรมวันวิสาขบูชา, วันอาสาฬหบูชา และวันสำคัญต่าง ๆ
๕. จัดกิจกรรมวันแม่ ๑๒ สิงหาคม ๒๕๔๙
๖. เป็นวิทยากรอบรมเยาวชนรุ่นใหม่ ห้างไกลยาเสพติด
๗. เป็นผู้ช่วยครูสอนศีลธรรมในโรงเรียนแม่ฟ้าหลวง(ศศ.ช.)
๘. อบรมธรรมะให้เยาวชน

งานที่อยู่ระหว่างการดำเนินงาน

๑. อนุรักษ์การแต่งกายของชาวเขา
๒. รณรงค์การรักษาความสะอาดในชุมชน
๓. โครงการบวชป่าเฉลิมพระเกียรติ
๔. โครงการปลูกป่าเฉลิมพระเกียรติ

ประสบการณ์การปฏิบัติศาสนกิจในต่างแดน

โดย พระยุพธนา ปญญาทีโป*

๑. แรงบันดาลใจ

อนาคตเป็นอย่างไรใครเล่ารู้

แต่ให้สู้เพื่อฝันในวันใหม่

ทีละก้าวแม้จะสั้นแต่มุ่งมั่นใจ

ดีกว่าก้าวที่ยาวไกลแต่ล้มลง

จะมั่นคงด้วยน้ำหมึกบันทึกไว้

สลักด้วยหัวใจที่มุ่งหวัง

ในวันนี้และวันหน้าเป็นพลัง

ให้สมหวังสมสุขทุกเวลา

ปัจจุบันนี้ สภาพสังคมเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วในด้านเทคโนโลยี ทำให้เกิดค่านิยมทางวัตถุมากขึ้น วิถีชีวิตที่ต้องดิ้นรนมากขึ้น ด้านสังคม เกิดวัฒนธรรมใหม่เข้ามานำพาให้เกิดค่านิยมใหม่ ส่งผลให้เป็นสาเหตุของ ปัญหามากมายตามมา ระบบศีลธรรมอันเป็นคุณค่าทางจิตใจถูกมองข้าม คนยุคใหม่กำลังเป็นไปตามกระแสค่านิยมที่ก่อปัญหาทั่วไปในสังคม เมื่อถึงเลวร้ายสร้างความเดือดร้อนวุ่นวาย จนเป็นที่ประจักษ์ชัดว่า เป็นผลของการขาดศีลธรรม แม้มีศีลธรรมเพียงบางข้อ ก็อาจน้อยเกินกว่าที่จะช่วยต้านกระแสแห่งความเลวทราม ของสังคมนั้นได้

* พระยุพธนา ปญญาทีโป พธ.บ. รุ่นที่ ๕๒

พระพุทธศาสนาเป็นแหล่งวัฒนธรรมความดีงามคู่ชาติไทยมาแต่ครั้งโบราณ หลักพุทธธรรมได้มีบทบาทช่วยจรรโลงจิตใจชาวไทยมาช้านาน คำสอนทางพระพุทธศาสนาจึงมีความหมายมากในการที่พุทธศาสตร์บัณฑิตทั้งหลายจะพึงน้อมนำมาเป็นแสงสว่างช่วยนำทางชีวิต นำมาแก้ไขและจัดระเบียบสังคม

พุทธธรรมมุ่งสอนให้มนุษย์ “**มีมโนธรรมดี**” ซึ่งเป็นเป้าหมายของพุทธศาสนา และเมื่อรวมกับเป้าหมายทางการศึกษาว่า เก่ง ดี และมีความสุข เมื่อเข้าหลอมรวมมาสู่จุดเดียวกันอย่างนี้ก็จะช่วยหลอมเยาวชนให้มีศีลธรรมความดีงามได้ตามความประสงค์ ดังคำโบราณที่ว่า “**ความรู้คู่คุณธรรม**”

๒. เหตุเกิดในต่างแดน

พระพุทธบาทสูงค่า

เขื่อนป่าสักชลสิทธิ์

ฐานผลิตอุตสาหกรรม

เกษตรนำล้ำแหล่งท่องเที่ยว

หนึ่งเดียวกระหึ่มป่านมดี

ประเพณีตัดบาตรดอกไม้งาม

เหลืองอร่ามทุ่งทานตะวัน

ลือลั่นเมืองชุมทาง

จังหวัดสระบุรี เป็นจังหวัดขนาดกลาง มีอำเภอในการปกครอง ๑๓ อำเภอ มีอาณาเขตห่างจากกรุงเทพมหานครไม่ถึงร้อยกิโลเมตร คณะสงฆ์จังหวัดสระบุรีพร้อมคณะกรรมการออกตรวจประเมินผลการดำเนินงานตามโครงการ ๕ ส. ในวัดตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๕ ปรากฏว่ามีโรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็กที่ตั้งอยู่ในวัดนั้น ๆ จำนวนหลายโรงเรียนมีครูไม่ครบชั้นเรียน จึงได้ขอข้อมูลจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาทั้ง ๒ เขตการศึกษา ก็พบว่าโรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็กมีครูไม่ครบชั้นเรียนประมาณ ๑๒๐ โรงเรียน มีนักเรียนรวมกันกว่า ๑๐,๐๐๐ คน

จากสภาพปัญหาปัจจุบัน การเรียนการสอนของโรงเรียนที่มีครูไม่ครบชั้นเรียนเช่นนี้ ย่อมส่งผลกระทบต่อกระบวนการเรียนการสอนของโรงเรียนนั้น ๆ

เช่น ทำให้ครูจัดการเรียนการสอนได้ไม่ทั่วถึงเต็มที่ ทั้งทำให้ครูที่มีอยู่เหน็ดเหนื่อยกว่าครูทั่วไป เกิดความท้อแท้ และสิ่งสำคัญยิ่งคือทำให้นักเรียนได้รับความรู้ไม่ครบถ้วนทั่วถึง อันจะส่งผลกระทบต่อการพัฒนาชาติบ้านเมืองในอนาคต เพราะทรัพยากรบุคคลดังกล่าวขาดความรู้ ความเข้าใจ และความสามารถ

ดังนั้น วัดพระพุทธบาทและคณะสงฆ์จังหวัดสระบุรี จึงได้จัดทำ “โครงการสุขใจได้กุศลส่งเสริมปัญญา” เพื่อพยายามหาแนวทางลดปัญหาดังกล่าว วัดพระพุทธบาทและคณะสงฆ์จังหวัดสระบุรี ประสานกับสำนักงานเจ้าคณะภาค ๒ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร และวิทยาเขตต่าง ๆ ประกาศรับพระนิสิตเพื่อปฏิบัติศาสนกิจก่อนจบการศึกษา ตามหลักเกณฑ์ของมหาวิทยาลัยและวิทยาเขตนั้น ๆ โดยแบ่งการปฏิบัติงานเป็น ๒ ลักษณะ คือ

๑. ปฏิบัติหน้าที่เป็นครูสอนตามโรงเรียนต่าง ๆ และช่วยเหลืองานด้านการศาสนาสำนักงานอำเภอ ๑๓ อำเภอ ตามที่แจ้งความประสงค์มา

๒. ปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนที่ขาดแคลนบุคลากรทางการศึกษา ตามโครงการ “สุขใจได้กุศลส่งเสริมเยาวชนให้มีปัญญา” อันเป็นโครงการนำร่องของคณะสงฆ์จังหวัดสระบุรี สำหรับพระนิสิตที่เข้าร่วมโครงการดังกล่าวนี้ โดยปฏิบัติศาสนกิจที่เต็มรูปแบบ ช่วยเหลืองานด้านการเรียนการสอนของโรงเรียนนั้น ๆ หากมีความประสงค์จะศึกษาต่อในระดับปริญญาโท วัดพระพุทธบาทก็จะสนับสนุนงบประมาณด้านการศึกษาให้อีกส่วนหนึ่งด้วย

โดยความร่วมมือของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ส่งพระนิสิตที่จบปริญญาตรี ภาคทฤษฎีครบ ๔ ปีแล้ว ให้เข้าไปช่วยสอนในโรงเรียนที่มีครูไม่ครบชั้นเรียนตั้งแต่ปีการศึกษา ๒๕๔๘ เป็นปีแรก มีพระนิสิตเข้าร่วมโครงการ รวม ๒๓ รูป เข้าไปทำการสอนรวม ๑๖ โรงเรียน ใน ๗ อำเภอ และในปีการศึกษา ๒๕๔๙ นี้ มีพระนิสิตเข้าร่วมโครงการเพิ่มอีก ๕๘ รูป รวมทั้งพระนิสิตเดิมเป็น

๘๑ รูป จะส่งเข้าไปทำการสอนเพิ่มอีก ๕๖ โรงเรียน รวมเป็น ๗๒ โรงเรียน มีนักเรียนรวมกันกว่า ๕,๐๐๐ คน ครอบคลุมเกือบทุกอำเภอ แต่ยังไม่ครบทุกโรงเรียนและชั้นเรียน ในปีต่อ ๆ ไปจะพัฒนาให้ครบทุกโรงเรียนและครบชั้นเรียน

๓. แก่นที่จะได้รับ

พอสรุปได้ดังต่อไปนี้

๑. ช่วยลดปัญหาการขาดแคลนบุคลากรทางการศึกษาของจังหวัดสระบุรี ตลอดจนจนกระบวนการการเรียนการสอนครบสมบูรณ์และมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น
๒. สืบทอดพระพุทธศาสนาและสนองงานในกิจการคณะสงฆ์
๓. ข้าราชการ ประชาชน นักเรียนมีจิตสำนึกที่ดีต่อพระพุทธศาสนา และที่สำคัญ คือ มีความรู้คู่คุณธรรม คีลธรรมและจริยธรรม อันเป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติ
๔. คณะสงฆ์จังหวัดสระบุรี มีโอกาสสนับสนุนส่งเสริมการศึกษาแก่พระนิสิต และสงเคราะห์สาธุชน
๕. พระนิสิตบุคลากรสงฆ์ มีโอกาสปฏิบัติศาสนกิจที่ตรงกับหน้าที่ และได้รับโอกาสในการพัฒนาดุติการศึกษาศึกษาของตนเองให้สูงขึ้น

๔. ความประทับใจ

“พระอาจารย์มาแล้ว พระอาจารย์มาแล้ว” เสียงเด็กนักเรียนร้องบอกเพื่อน ๆ ด้วยความดีใจ ขณะที่มองเห็นพระอาจารย์กำลังเดินทางมาถึงประตูโรงเรียนชุมชนหนองโดน (ประมาณราษฎร์บริบาล) อีกไม่นานก็มีเพื่อนนักเรียนพากันยืนที่ระเบียง

อาคารเรียนแล้วร้องเสียงดังฟังชัดว่า “**สวัสดีครับ สวัสดีค่ะ พระอาจารย์**” เมื่อได้ยินเสียงของเด็กนักเรียนซึ่งเป็นลูกศิษย์ ความเหน็ดเหนื่อยเมื่อยล้าจากการเดินทางอันยาวกว่า ๑๐-๒๐ นาที ระยะทางประมาณ ๖๐๐-๗๐๐ เมตร แม้ระยะทางเหมือนจะไม่ไกลเท่าไร แต่หากวันไหนมีฝนตกหรือแผ่นดินหลังฝนแล้วล่ะก็ จะมีอุปสรรคอย่างมาก เพราะเป็นเส้นทางลัดที่ต้องผ่านป่าอเมซอนเล็ก ๆ ซึ่งมีความน่ากลัวมากหากไปกลับคนเดียว แต่वासนายังดีมีนินิตที่มาจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตหนองคาย เป็นกัลยาณมิตร ในการปฏิบัติศาสนกิจแห่งเดียวกัน เวลามีปัญหาหรืออุปสรรคก็ปรึกษาหารือคอยช่วยเหลือกัน และกันโดยตลอด เพื่อนนินิตที่ว่า คือ “**พระมหาโอทิส อิศฺสรทตฺโต**”

ท้ายที่สุดขอฝากไว้ให้พิจารณา การปฏิบัติศาสนกิจเป็นพระอาจารย์สอนพระพุทธศาสนาตามสถานศึกษา ซึ่งเป็นโครงการของเจ้าคณะจังหวัดสระบุรี โดยการส่งเสริมให้นินิตออกเผยแผ่หลักธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธศาสนาและอบรมทางด้านศีลธรรม จริยธรรม ให้แก่เยาวชน ตลอดจนจนเป็นการช่วยเหลือสถานศึกษาที่ขาดแคลนครู อาจารย์ ซึ่งปัจจุบันทางจังหวัดสระบุรีมีความต้องการบุคลากรทางการศึกษา และเป็นทางหนึ่งที่คณะสงฆ์จังหวัดสระบุรี โดยการนำของท่านเจ้าคุณพระธรรมปิฎก เจ้าคณะจังหวัดสระบุรี มีความกรุณาจัดทำโครงการขึ้น

นินิตที่มีความประสงค์จะสมัครปฏิบัติศาสนกิจเป็นพระอาจารย์สอนพระพุทธศาสนาตามสถานศึกษา จำเป็นอย่างยิ่งต้องมีความตั้งใจแน่วแน่ และมีความพร้อมอย่างยิงที่จะเผชิญกับอุปสรรคต่าง ๆ ไม่มากก็น้อยของแต่ละท่าน ฉะนั้นจำเป็นต้องมีสติปัญญาหาทางแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น โดยมีนินิตรุ่นพี่ที่คอยช่วยเหลือในการแก้ปัญหา พร้อมทั้งแนะนำในสิ่งที่เป็นประโยชน์เพื่อความสำเร็จตามความมุ่งหมาย ตลอดจนได้ประสบผลสำเร็จ ขอฝากบทประพันธ์เพื่อเป็นแรงใจไว้ดังนี้

เมื่อเราหมดกำลังใจอย่าท้อแท้
อย่าได้อ่อนแอและสิ้นหวัง
อย่างน้อยยังมีแม่พ่อรอห่วงใย
ท่านฝากไว้ให้เรา นั้นได้ดี

หากจำต้องจากกันในวันนี้
แต่อยากให้เป็นนิสิตได้รู้ว่า
ทุกเศษเสี้ยวชีวิตที่ผ่านมา
ยังมีค่าที่จะให้รู้สืต่อไป (สู้ สู้)

ติดปีกปฏิบัติธรรม

โดย พระเมธี อากาศโร*

สังคมไทยในปัจจุบันเริ่มประสบปัญหาในด้านศีลธรรม จริยธรรม และคุณธรรมตั้งแต่รากหญ้าจนถึงระดับผู้นำประเทศ ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นต้นตอมาตรฐานความเป็นมนุษย์ของคนในชาติที่ถูกมองข้ามไป ทำให้สังคมไทยประสบปัญหาต่าง ๆ มากมาย สังคมเปลี่ยนแปลงไปตามค่านิยมของโลกตะวันตกที่รับมาและบวกกับคนในสังคมว่าเป็นสังคมที่ทันสมัย จึงยึดถือค่านิยมที่เป็นวัตถุสิ่งของมากกว่าคุณค่าทางด้านจิตใจ และถูกเหยียดหยามประเพณีที่ดีงามอันบรรพบุรุษของตนรักษาปฏิบัติมาว่าเป็นสังคมด้อยพัฒนา เลยเป็นปัญหาอันใหญ่หลวงที่ยากจะแก้ไขได้

อย่างไรก็ตาม ยิ่งสังคมไทยเริ่มเสื่อมลงเท่าใด ก็เป็นการดีที่ทุกคนต่างก็เรียกร้องถึงพระพุทธศาสนาให้เข้ามาช่วยแก้ปัญหาชาติบ้านเมือง โดยเฉพาะด้านศีลธรรมและคุณธรรมของคนในชาติ มาปรับเปลี่ยนทัศนคติที่ไม่ดีให้สามารถปฏิบัติถูกต้องสร้างสังคมไทยและประเทศชาติให้มีวัฒนธรรมที่งดงามเป็นที่ประจักษ์แก่ชาวโลก

คนในสังคมไทยปัจจุบันมักจะมีพระสงฆ์ เป็นเพียงผู้ประกอบพิธีในทางศาสนา โดยเฉพาะเรื่องเครื่องรางของขลัง อิทธิฤทธิ์ปาฏิหาริย์ และสิ่งศักดิ์สิทธิ์ต่าง ๆ ทำให้ยากที่จะเข้าถึงแก่นอันเป็นหลักแห่งความหลุดพ้น คือพระนิพพาน เพราะสังคมไทยถูกปลุกฝังสิ่งเหล่านี้มานาน พระสงฆ์จึงต้องอาศัยกาลเวลาในการปรับเปลี่ยนทัศนคติของคนไทย และการที่คนไทยจะเข้าถึงหลักพระพุทธศาสนาอันเรียกว่านิพพานนั้น

* พระเมธี อากาศโร สาขารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ พ.ศ. ๒๕๒

บุคคลนั้นต้องหมั่นประพฤติปฏิบัติธรรมให้มีความถูกต้องและเข้าใจความหมายของคำว่า ปฏิบัติธรรม เสียก่อน

คำว่า ปฏิบัติธรรมนั้น หมายถึง การนำธรรมมาประพฤติปฏิบัติ น้อมเอาธรรมมาใส่ตัวของเราในการดำเนินชีวิต บางคนก็ยังเข้าใจผิดว่า การปฏิบัติธรรมนั้น ต้องมานั่งสมาธิ เดินจงกรม เจริญจิตภาวนาอย่างเดียว แต่ความจริงการปฏิบัติธรรมนั้นเป็นการน้อมนำเอาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามาปฏิบัติให้เกิดผลในการดำเนินชีวิตให้ถูกต้องด้วยความไม่ประมาท ใช้ศิลปะในการดำเนินชีวิตตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนานั้น โดยไม่ยึดติดกับค่านิยมต่าง ๆ มากจนเกินไป ควรที่จะสงบระงับอาการของจิตที่ดิ้นรน ร้อนรุ่มด้วยความอยากได้ อยากมี อยากเป็นตลอดเวลา คือการปฏิบัติธรรมนั่นเอง

สรุปได้ว่า สังคมไทยต้องรีบเร่งสร้างสังคมไทยให้เป็นสังคมที่น่าอยู่ โดยการนำหลักธรรมคำสอนในทางพระพุทธศาสนามาปรับใช้ให้มากขึ้น และอย่ามองว่าธรรมเป็นคำสอนที่ด้อยพัฒนา เพราะสังคมไทยจะอยู่รอดได้ต้องอาศัยธรรม และปรับทัศนคติว่าด้วยการปฏิบัติธรรมให้ว่าจะต้องนั่งสมาธิ เจริญจิตภาวนาอย่างเดียว แต่หมายถึงการนำธรรมไปปฏิบัติด้วย และการทำคุณงามความดีนั้นใช้ว่าจะต้องบวชเป็นพระเสมอไป ตราบใดที่ฆราวาสญาติโยมรักษาธรรมอยู่นั้นแหละชื่อว่า ผู้ทำความดี ตามแนวคำสอนของพระพุทธศาสนา

๑ ความภาคภูมิใจ ๑ ประสบการณ์

โดย พระมหาสุชิน ดิคุชปญโญ*

ตั้งใจเรียนเพียรให้แน่คำแม่สั่ง	จึงเป็นดังพลังใจให้ฝึกฝน
เรียนเกิดลูกเพื่อวันหน้าค่าของคน	เราคนจนเรียนให้ได้ตายข้างมัน
ไม่สูงเยี่ยมเทียมเท่ากับคนอื่น	อย่ากลับคืนบ้านเก่าให้เขาหยาม
จงตั้งหน้าตั้งตาพยายาม	ให้สมความปรารถนามารดาเรา
จากบ้านนอกออกมาสู่เมืองหลวง	ความมุ่งหวังทั้งปวงคือศึกษา
ฝึกฝนตนให้เจริญและพัฒนา	เพื่อเปลี่ยนค่าชีวิตคนให้พันพาล ฯ

จากบทกวีเบื้องต้นบอกความหวังพลังใจที่คิดจะไขว่คว้าความสำเร็จก้าวหน้า สรรสร้างพัฒนาชีวิตให้ได้พบสิ่งที่ดีงาม ที่แปลกใหม่ แจกเช่นคนอื่น ๆ ในสังคม จึงช่วยผลักดันให้ชีวิตผม(พระมหาบ้านนอก) ผู้มาจากครอบครัวที่ฐานะทางบ้านค่อนข้างยากแค้นแสนลำบาก ผู้มีอุดมการณ์เดินทางเข้าสู่นครหลวงอันกว้างใหญ่ทะยานโลดแล่นไปในเมืองที่เต็มไปด้วยโอกาสทางการศึกษา คือเรียนทุกอย่างดีนรน ทุกวิถีทางให้ได้มาซึ่งการศึกษาเล่าเรียน ทั้งทางโลกและทางธรรม...นี่คือประสบการณ์ชีวิตของพระภิกษุสามเณรต่างจังหวัด ผู้ด้อยโอกาสทางการศึกษา ที่ต้องไขว่คว้าค้นหา สังกัดวัด ที่พำนักเรียน เก็บสิ่งสมประสบการณ์ความรู้ก้าวสู่รั้วมหาวิทยาลัย แต่ใน

* พระมหาสุชิน ดิคุชปญโญ. คณะครุศาสตร์ สาขาวิชาสังคมศึกษา พ.ศ.บ. รุ่นที่ ๕๒ ส่วนกลางวัดศรีสุธาราม บางขุนนนท์ บางกอกน้อย กรุงเทพฯ

วิถีชีวิตของคนเรา อาจจะมีช่วงหนึ่งที่พบทางแยก ซึ่งจำเป็นที่เราจะต้องตัดสินใจว่าจะเลือกเดินไปในทางใด... **วันนี้เพื่อน ๆ ชาวพุทธศาสตรบัณฑิตก็เช่นเดียวกัน...**

เพื่อน ๆ ครับ ตลอดระยะเวลาที่ผมได้เข้ามาศึกษาอยู่ใน มจร. ผมรู้สึกอบอุ่น ภาคภูมิใจที่ได้เป็นส่วนหนึ่งของเลือดสีชมพูของสถาบันอันทรงเกียรติแห่งนี้ ที่ผลิตบุคลากรที่มีคุณภาพประสิทธิภาพทั้งด้านความรู้และคุณธรรม ได้นำเอาสิ่งที่ได้ศึกษาตลอดทั้งวิชาที่ได้รับการฝึกฝนอบรมมานั้นไปใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม ต่อบุคคลรอบข้าง ต่อตนเองและครอบครัว **อยากจะขอบคุณสถาบันแห่งนี้ ขอขอบคุณคณาจารย์ทุก ๆ ท่าน** และเพื่อนพระนิสิตทุก ๆ รูป ที่ช่วยมอบความอบอุ่น ความภาคภูมิใจ ให้ความเจริญรุ่งเรือง ทั้งทางด้านวิชาการและคุณธรรม เพราะสถาบันแห่งนี้เป็สถาบันแห่งจิตใจ ที่ผู้ใคร่สนใจในการศึกษาและปฏิบัติเท่านั้น จึงจะสำเร็จถึงวัตถุประสงค์ที่ตั้งใจไว้ได้ ขอให้ มจร. จงคงอยู่คู่สถาบันสงฆ์ตลอดไป และพัฒนาให้ยาวไกลเพื่อธำรงไว้ซึ่งพระพุทธศาสนาอันเป็นศาสนาของปวงชนชาวไทยสืบต่อไป และขอให้เพื่อน ๆ พุทธศาสตรบัณฑิตทุกรูป จงประสบแต่ความเจริญงอกงาม ในหน้าที่การงาน ในบวรพระพุทธศาสนา เพื่อเป็นกำลังของพระศาสนา เพื่อแสดงให้เห็นว่าเป็นศาสตร์เพื่อการเมือง เพื่อเศรษฐกิจ เพื่อสังคม และเป็นศาสตร์แห่งการดำเนินชีวิตที่ล้ำค่าที่ถูกลืมมองข้ามและไม่มีใครเห็นความสำคัญ คือ พุทธศาสตรมีอยู่จริง เพื่อเสริมสร้างศรัทธาของประชาชนให้คงอยู่ตลอดไปตราบนานเท่านาน

ด้วยความรัก เกิดทุนและความปรารถนาดีต่อสถาบันอันเป็นที่รักยิ่ง ไม่อาจกล่าวว่ามีสิ่งใดที่จะตอบแทนได้ แต่ขอตั้งกัลยาณจิตประพฤติตนให้สมกับที่เป็นพระนิสิตเป็นพุทธศาสตรบัณฑิตที่มีความรู้และคุณธรรม เพื่อช่วยเหลือสังคมและประชาชนให้เข้าใจ เข้าถึงพระพุทธศาสนาที่ถูกต้องตามความเป็นจริง เพื่อธำรงไว้ซึ่งพระพุทธศาสนา เพื่อเป็นกำลังของพระศาสนาสืบต่อไป และในโอกาสที่ผมสำเร็จเป็นพระพุทธศาสตรบัณฑิต ผากขอคิดเพื่อเป็นแรงใจในการฝ่าฟันอุปสรรคและความท้อถอยต่าง ๆ เพราะบางครั้งชีวิตเราจะต้องเปลี่ยนไป แต่สิ่งที่เราตั้งใจไว้นั้นจะยังคงอยู่เสมอ

“แม้ระยะทางจะห่างไกลสักเพียงไหน และเวลาจะยาวนานสักเท่าใด
แม้จะยากหรือลำบากสักเท่าไหน ขอให้เรามองจุดหมายที่ตั้งไว้
ผลสุดท้ายคือความสำเร็จอันเปรียบเหมือน “เพชร” ที่ส่องแสง”

และการได้รับปริญญานี้นั้นนอกจากจะบ่งบอกถึงการมีวุฒิภาวะทางการศึกษา
แล้ว ยังบ่งบอกถึงความเป็นปัญญาชนอีกนัยหนึ่งด้วย ยิ่งเป็นปัญญาชนในวงการ
พระพุทธศาสนาเฉกเช่นเพื่อน ๆ พุทธศาสตรบัณฑิตด้วยแล้ว ย่อมเป็นปัญญาชน
ที่ทุกคนมีความคาดหวัง คือคาดหวังทั้งในฐานะผู้เป็นศาสนทายาท คาดหวังใน
ฐานะคนรุ่นใหม่ที่ได้รับการฝึกฝนอบรมจากสถาบันที่เป็นเป้าหมายทางศีลธรรม
เพราะสังคมไทยในขณะนี้กำลังวิกฤติด้านวัฒนธรรมและศีลธรรมอย่างรุนแรง สิ่งเหล่านี้
ช่างเป็นงาน เป็นภาระกิจที่ทำทลายความรู้ความสามารถ ประสิทธิภาพในการผลิต
บัณฑิตเพื่อเข้าไปรับใช้สังคมเพื่อสังคมของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ผมและเพื่อนร่วมรุ่นอีกหลายรูปทั้งที่เป็นพระภิกษุและสามเณรที่กำลังปฏิบัติงานอยู่
ในสถานที่ต่าง ๆ ของประเทศไทย ในฐานะพระบัณฑิตของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ทุกรูปคงตระหนักทำงานด้วยความตั้งใจและภูมิใจไม่ต่างจาก
ผมนะครับ

ประสบการณ์ในการปฏิบัติศาสนกิจ

ในแต่ละปี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยมหา
มกุฏราชวิทยาลัย จากกระบวนการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยสงฆ์ทั้งสอง ได้
มุ่งเน้นการผลิตบัณฑิตให้มีความรอบรู้บนแนวทางแห่งพุทธธรรม ทั้งความรู้ทั้งฝ่าย
โลกและฝ่ายธรรม ที่จบการศึกษาออกจากสถาบันทั้งสองเป็นจำนวนนับหลายพัน
รูปต่อปี โดยมีคำว่าพุทธศาสตรบัณฑิต ศาสนศาสตรบัณฑิต เป็นปริญญาการันตี
อันจะก่อให้เกิดอุปการะต่อสังคม คือส่งเสริมให้ประชาชนในสังคมใช้พุทธธรรมในการ

ดำเนินชีวิต เพื่อตั้งรับ แก้ไข ขจัดปัญหาสังคมที่กำลังเกิดขึ้นทุกวันนี้ เมื่อท่านเหล่านี้ได้จบการศึกษาแล้ว ก็ได้กระจายกันไปปฏิบัติศาสนกิจเผยแพร่ความรู้ยังท้องถิ่นต่าง ๆ เช่น ในวัด ในโรงเรียน ในชุมชนต่าง ๆ บ้าง ซึ่งบัณฑิตสงฆ์ทุกรูปมีความพร้อมที่จะทำงานเพื่อสังคม เพื่อพระพุทธศาสนา เพื่อคนไทยซึ่งส่วนใหญ่ก็นับถือพระพุทธศาสนาอยู่แล้ว เพียงแต่ขาดโอกาสขาดการสนับสนุนมองเห็นคุณค่าความสำคัญจากพระสังฆาธิการ เจ้าของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง.....

ปรากฏการณ์การเรียนการสอนพระปริยัติธรรม แผนกบาลี-นักธรรมของสำนักเรียนต่าง ๆ ในปัจจุบัน เริ่มที่จะประสบปัญหามากขึ้นไปทุกที เนื่องจากมีนักเรียนที่สนใจและตั้งใจศึกษาเล่าเรียนอย่างจริงจังมีจำนวนน้อย ทั้งเจ้าสำนักก็หวังเพียงเพื่อดำเนินพระครู เจ้าคุณฯ

บางสำนักถึงแม้จะมีจำนวนนักเรียนมาก แต่คุณภาพของนักเรียนที่สอบผ่านมีจำนวนลดน้อยลงไปอย่างเห็นได้ชัด เพราะเจ้าสำนักและนักเรียนไม่ค่อยให้ความสำคัญกับการเรียนเท่าที่ควร จะเรียนก็ต่อเมื่อทางสำนักเรียนมีกฎข้อบังคับของวัดให้ให้นักเรียนทุกคนต้องเรียน ถ้าใครไม่เรียนเจ้าอาวาสก็จะไม่ให้อยู่ในวัด นักเรียนจึงต้องเรียน แต่เป็นการเรียนด้วยความจำใจ มิใช่เป็นการเรียนเพราะตนอยากเรียน มิใช่เพราะตนมีใจรัก แต่เพราะทางวัดบังคับ ทำให้คุณภาพของการเรียนออกมาต่ำอย่างหน้าใจหาย

การเรียนการสอนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีเป็นเรื่องที่แต่ละสำนักเรียนจะต้องให้ความสำคัญและเอาใจใส่กันเอง ถ้าสำนักเรียนใดที่เจ้าสำนักเรียนมีความสามารถ มีบารมีและเอาใจใส่ในด้านการศึกษา ก็จะมีผู้มาสอบเข้าต่าง ๆ ส่งเสริมการจัดการศึกษาเป็นอย่างดี มีการจัดเงินนิตยภัตรถวายแก่ครู-อาจารย์ที่สอน นักเรียนที่สอบได้ ทำให้ผู้สอนและนักเรียนมีกำลังใจในการจัดการเรียนการสอนและทุ่มเทให้ต่อการเรียนการสอน ทำให้การเรียนการสอนของสำนักเรียนนั้น ๆ ประสบความ

สำเร็จ มีนักเรียนสอบได้เป็นเปรียญ มหาเปรียญเป็นจำนวนมาก ครูอาจารย์ที่สอนก็มีความรู้สึกภาคภูมิใจที่ตนเองได้มีส่วนร่วมช่วยให้นักเรียนที่ตนสอนสามารถสอบผ่านได้เป็นมหาเปรียญตามที่ตั้งใจไว้

ซึ่งผมก็มีความภาคภูมิใจ ดีใจ ที่จะได้นำเอาความรู้ที่ตนเองได้ศึกษาเล่าเรียนมาไปใช้ให้เกิดประโยชน์แก่สังคม ผมจึงเลือกมาปฏิบัติศาสนกิจที่วัดต่างจังหวัด ซึ่งไม่ไกลจากกรุงเทพฯ มากนัก ด้วยวุฒิที่ได้ศึกษาเล่าเรียนจบประโยคบาลี ชั้น ป.ธ.๖ และพุทธศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ซึ่งได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่เป็นครูสอนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี จากประสบการณ์การสอนที่สังกัดวัดเดิมและวุฒิปริญญาที่เรียนจบมาจากคณะครุศาสตร์ สำหรับผมและเพื่อน ๆ แล้วคิดว่าไม่ใช่เรื่องยาก แต่จริง ๆ แล้วมันยากยิ่งกว่ายาก..... เพราะพระเณรกลับคิดว่า พวกเขาอยากเรียนเมื่อใด พวกเขา ก็จะเรียน หากไม่อยากเรียน ก็จะไม่ขึ้นเรียน อ่างโน้นอ่างนี้สารพัดที่จะอ้าง ผมก็ต้องคอยตามพวกเขา โดยพวกเขาคิดว่าไม่มีคะแนนเก็บหรือบทลงโทษที่เราจะทำโทษกับเขาได้ ทั้งยังมีการเมือง(วัด)เข้ามาเกี่ยวข้องอีก เมื่อเป็นเช่นนี้ เวลาเขาไม่ตั้งใจเรียน กลับกลายเป็นว่าเราซึ่งเป็นผู้ให้โอกาสที่จะถ่ายทอดความรู้ ประสบการณ์ที่เรามีให้กับพวกเขา แต่พวกเขาไม่อยากที่จะได้ และเราต้องโอดพวกเขา เพราะกลัวว่าพวกเขาจะไม่รู้ไม่เข้าใจ ทำให้สอบไม่ผ่าน และจะนำไปประพฤติปฏิบัติในทางที่ผิด แล้วพวกเขาจะไม่มีอนาคตจะหมดโอกาสด้านการศึกษา ออกไปเพิ่มปัญหาให้แก่สังคม เมื่อประสบปัญหาและเจอเหตุการณ์การเมือง(วัด) เช่นนี้ ผมจึงได้หาทางที่จะทำให้พวกเขาเข้าใจ คือเราต้องเข้าใจพวกเขาก่อนว่าเพราะเหตุใด พวกเขาจึงไม่สนใจอยากเรียน โดยเปิดให้พวกเขาได้มีโอกาสพูดและระบายความรู้สึกที่พวกเขามีในที่สุดผมก็ได้ทราบ พวกเขาก็เข้าใจผม และหันมาสนใจเรียนเพื่อเข้าสอบในสนามหลวง

ซึ่งตรงกันข้ามกับประสบการณ์ตอนที่ผมสอนเด็กนักเรียนในรายวิชาพระพุทธศาสนา ในโรงเรียนทั่วไป คือ เด็กนักเรียนนั้น พวกเขาจะมีคะแนนเก็บและพวกเขากลัวว่าจะไม่ผ่านและจะต้องแก้ ถ้าต้องกลับมาแก้คะแนนเฉลี่ย ก็จะออกมาไม่ดี ดังนั้นเด็กนักเรียนจึงตั้งใจเรียน และผมก็สอนอย่างสบายใจ การสอนจึงออกมาสนุกสนาน ไม่ต้องเคร่งเครียดในการสอน ไม่ต้องไปตามเข้าเรียนด้วย ทำให้ผมได้มองเห็นข้อแตกต่างกันในทันที

สิ่งนี้คือประสบการณ์ในการปฏิบัติศาสนกิจที่ผมนั้นได้รับรู้และได้สัมผัสกับพระเถรและผู้ใหญ่ที่ได้ชื่อว่าเอาการศึกษาเป็นหน้าตาของตัวเอง